

Max Engmann, Ábo:

Finnland er sjálvsagdur partur av Norðurlondum: tað hevur fólkaræði og tjóðskaparliga tilvitan, sum bæði trívast hóast tvey mál

Max Engmann, Ábo, helt tað vera umráðandi, at ikki bert finnlands-sviar rokta norðurlenska samstarvið. Jóannes av Skarði (myndin) greiddi frá, at hann hevði vitjað norðurlandskt felag á bygð í Finnlandi, men tey skiltu bert finskt

Í 1809 legði russiski zarurin Alexandur tann l núverandi Finnland undir seg og gjørdi økið til russiskt stórfurstadømi.

Við hesi hending gjørdust finnar finnar; í hvussu er fóru teir at kenna seg sum finnar. Við øðrum orðum: við hesum byrjaði finska tjóðskaparkenslan, segði Max Engmann, søgufroðingur frá universitetinum í Ábo.

Sögutvísindaráðstevnan var sum heild áhugaverd, men onkuntíð kanska í so langlig

Tað økið, sum russarar lögdu undir seg sum eitt umsitingarøki, var frammanundan seks svenskar sýslur og ein russisk. Men økið var á ongan hátt samantvinnað, so tað upplivdist sum ein eind av teimum, sum har buðu — hvørki búskaparliga, politiskt ella mentanarliga, heldur ikki málsliga, eftirsum har funnst fleiri dialektir av bæði svenskum og finskum. Finnland var tá «en typisk uhistorisk nation, uden nogen kontinuitet som »område«, segði Engmann.

«Nú eru vit ikki longur sviar, og russarar vilja vit ikki verða, lat okkum vera finnar», skal vera sagt í tíðini aftaná russisku undirleggingina. Og hóast keldur ikki kunnu prógva, at nakar veruliga hevur sagt so, so lýsir hetta sera væl hetta, at eingin tjóðskaparkensla fanst á økinum.

Tjóðskaparkenslan hevur ikki við sær eina opna móttøðu imóti russum. Politiskt syrgdu svenskt-talandi embætismenninir fyri at tosa zarveldinum eftir munnum, men at umsita soleiðis at tað tænti økinum sum frægast; mentanarliga var farið at menna finska

málið og finska mentan sum heild.

At finsk og ikki svensk mentan gjørdist berari av tjóðskaparligu menningini í Finnlandi kom av, at finska málið var í meiriluta; embætismannastættin gekk eisini við til hetta, hoast hon stórt sæð var svensk-mælt, tí ein tjóðskaparlig menning var ein fortreyt fyri at økið kundi halda seg leyst av Russlandi sum frá leið; hartil kom, at russarar stuðlaðu menningini av finskum heldur enn svenskum fyri at førka økið burtur frá Svøríki politiskt.

Við og við var hetta umsitingarliga økið — stórfurstadømi Finnland eisini samantvinna búskaparliga. Men henda gongdin var ikki einans positiv. Tí samantvinnanin av økinum hevði við sær, at tað alt meira gjørdist sjónligt sum ein sjálvstøðug eind, og tað í einum Russlandi, sum gjørdist meira og meira harðrenn og miðstýrt og tiskil ikki hevði pláss fyri sjálvstøðugum økjum, sum kundu hótta eindina. Tann vaksandi hernaðarligi tydingur av Finnlandi Botnisku vikini gjørdi ikki vansan hjá Finnlandi minni.

Men Finnland hevði bygt upp sínar egnu politisku og umsitingarligu stovn-

ar, sum stóðu sterkir tá á stóð og Finnland varð loyst frá Russlandi, og tað eru somu stovnar og framhaldið av teimum, sum í dag eru politiska beinagrindin hjá Finnlandi, segði Engmann.

Menningin av svenskum kemur seinast í farnu öld sum eitt mótsvar til finsku menningina í Finnlandi. Tað hevur onkuntíð leikað hart á, t.d. undir málstríðnum í 1930-unum, men tað hevur altíð verið víðurkent, at Finnland er tvímælt.

Søgugongdin í Finnlandi er áhugaverd, segði Engmann, tí hon visir, at staturin (politisku stovnarnir) koma áðrenn tjóðina: tjóðin gerst veruleiki fyri at fylla eitt tómrúm í statinum, nevniliga eina mentan, sum statsbúgvarnir kunnu vera felags um; og hon visir, at ein sterk tjóðskaparkensla ikki nyttist at hava við sær at bert eitt mál verður goðtikið, meðan hitt/hini verða kúgað. So stutt hevur finska samfelagið í sær tvey aðalfyrbrigdi, sum eru eyðkend fyri Norðurlond: fólkaræði og tjóðskaparliga tilvitan, sum ikki verða skerð, men heldur ríkað av, at tvey mál trívast undir líðini á hvørjum øðrum.

Ja!

Eg gerist haldari av Tíðindablaðnum Sosialurim og fái blaðið 3 ferðir um vikuna.

Haldaragjaldið fyri ársfjórðingin er kr. 145,-. Haldarar uttanlands gjalda kr. 170,- ársfj. Goldið. Tú ongantíð fyri fleiri bløð enn tvey, ið eftir eru at koma í einum ársfjórðingi.

Navn: _____

Bústaður: _____

Kannað posthusinum

Opnast
SOCIALURIM
moder
prentastad

Socialurim

Box 76
110 Tórshavn